

УДК 378.147:371.671

ВИКОРИСТАННЯ ПІДРУЧНИКА ЯК ЗАСОБУ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Студ. Р.Ю. Куленюк, гр. БПД-14

Науковий керівник доц. О.М. Внукова

Київський національний університет технологій та дизайну

«Кімната без книги – все одно, що людина без душі» – цей вислів належить відомому українському кінорежисеру Олександрові Петровичу Довженку. Цим виразом автор хоче донести до нас істину, що все ми пізнаємо з книги. Вона наш друг та помічник у будь-якій життєвій ситуації.

Підручник являється одним із найдавніших та доступніших засобів навчання. Саме тому історичну еволюцію цього засобу як у цілому так і в його визначальних елементів потрібно досліджувати, щоб полегшити прийняття та засвоєння інформації.

Вирішенню проблем застосування засобів навчання присвячені праці С. І. Архангельського, В.П. Беспалька, Л.П. Прессмана, Г. Суворой, Л. Чашко, М. Шахмаєвої та ін. У них розглядається питання застосування підручників, як засіб навчання підготовки учнів та студентів до сприйняття навчальної інформації, а також методики використання аудіовізуальних посібників.

Мета дослідження: виявити вплив підручника у навчальному процесі ВНЗ на студентів, його користь в отриманні та засвоєнні інформації. Предмет дослідження – педагогічні умови активізації пізнавальної активності студентів шляхом використання підручників як засобів навчання.

Завдання дослідження: здійснити теоретичний аналіз педагогічних досліджень з питань активізації пізнавальної діяльності студентів шляхом використання підручників як засобів навчання у ВНЗ; виявити роль підручників як засобів навчання у ВНЗ.

Об'єкт дослідження: навчальний процес у ВНЗ.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів:

- вперше було проведено анкетування серед студентів КНУТД щодо якості, доступності підручників як засобу навчання у ВНЗ;
- удосконалено підходи до активізації пізнавальної діяльності студентів ВНЗ за допомогою підручників як засобу навчання;
- набула подальшого розвитку теоретична розробка методів навчання з підручниками у ВНЗ.

Результати дослідження. Важливим засобом навчання є підручник, за допомогою якого студент відновлює в пам'яті, повторює та закріплює здобуті на заняттях знання, виконує різні види самостійної роботи. Підручник як навчальний засіб найбільше відображає зміст освіти, що підлягає засвоєнню.

Починаючи з XIV ст. церковні братства дбали про створення шкіл і розвиток освіти, про заснування друкарень і видання літератури, особливо полемічної, а також підручників і т. ін. Спочатку підручниками для опанування грамотою служили Часослов та Псалтир. Видатними авторами тих часів були Юрій Дрогобич, Памво Беринда, Інокентій Гізель, Феофан Прокопович та ін.

Важливою рисою сучасних підручників є їхня стабільність – можливість слугувати джерелом інформації кілька років. У переважній більшості з них є «ядро», яке концентрує головні ідеї навчального курсу, і «оболонка» – система інформації тимчасового характеру, яка у силу динаміки життя підлягає змінам.

Вирізняють такі класифікації сучасних підручників: 1) на основі класифікації наук розрізняють гуманітарні, фізико-математичні, природознавчі та інші підручники;

2) за характером викладу навчального матеріалу - академічні, прикладні; 3) за провідними методами вивчення навчального матеріалу - інформаційні, проблемні, програмовані, комплексні.

Удосконалення процесу навчання й виховання студентів ВНЗ значною мірою залежить від забезпечення навчально-виховного процесу навчальною та методичною літературою, наочними приладами та технічними засобами навчання, дидактичними матеріалами, тобто від комплексного методичного забезпечення навчального закладу для якісної підготовки фахівців. Комплексне методичне забезпечення навчального закладу – це розробка та створення оптимальної системи навчально-методичної документації й засобів навчання, необхідних для повного та якісного навчання з професій в межах програми та відведеного навчальним планом часу.

Для виконання поставлених завдань нами було проведено анкетування серед студентів гуртожитку № 5 Київського національного університету технологій та дизайну. За його допомогою ми дізналися, що підручник як засіб навчання найбільш поширений, доступний та інформаційний засіб навчання у КНУТД. За допомогою підручника можна самостійно опрацювати новий матеріал чи засвоювати пройдений. У бібліотеці повною мірою забезпечують студентів підручниками, методичними посібниками та необхідною літературою. Також за допомогою нових технологій можна користуватись електронним підручником як через модульне середовище освітнього процесу КНУТД, так і з інших ресурсів. Дидактичними перевагами електронного підручника в порівнянні з традиційним є: навчальне середовище є з яскравим і наочним представленням інформації, що особливо привабливо для студентів; інтеграція значних об'ємів інформації на єдиному носіїві; спрощена навігація і є можливість вибору індивідуальної схеми вивчення матеріалу; на основі моделювання процесу навчання стає можливим доповнити підручник тестами, відстежувати і направляти траєкторію вивчення матеріалу, здійснюючи, таким чином, зворотний зв'язок; дозволяє розвивати навички самостійної роботи з декількома джерелами інформації; активні посилання на ресурси в Інтернеті спонукає до активної позиції студента при вивченні будь-якої теми; підтримка Інтернет дозволяє реалізувати можливості дистанційного навчання. За результатами анкетування понад 90% студентів користуються електронними підручниками на лекціях, семінарах та виконують з їхньою допомогою домашнє завдання. Студенти вважають, що за допомогою електронних підручників та навчальних посібників навчання в університеті полегшується, адже доступ до них є цілодобовим та безоплатним. У процесі аналізу відповідей в анкетах були виявлено недолік використання підручника як засобу навчання, а саме: слабка взаємодія студента з викладачем.

Висновки. Підручник на сучасному етапі є важливим засобом навчання. При використанні підручників на заняттях у ВНЗ слід враховувати пізнавальні закономірності навчальної діяльності студентів, їх підготовленість до сприймання і засвоєння навчального змісту. Важливо забезпечити органічне поєднання використання підручника зі словами викладача, іншими засобами навчання, відповідність між змістом і навчально-виховним завданням заняття, застосування різних методичних прийомів, спрямованих на розвиток пізнавальних можливостей студентів. Сучасний електронний підручник допомагає студентам у професійній підготовці засобами мультимедіа, вдосконалює мовні можливості, розвиває творчі здібності. Збільшення питомої ваги електронного підручника зовсім не означає, що він покликаний замінити традиційний друкований підручник. На нашу думку, ці підручники мають взаємодоповнювати один одного.

Ключові слова: підручник, електронний підручник, засоби навчання, навчальний процес у ВНЗ.